

Geactualiseerde examens aardrijkskunde

Vanaf CEE 2025 voor de havo en CEE 2026 voor vwo

De examens aardrijkskunde worden geactualiseerd vanaf het havo-examen in mei 2025 en het vwo-examen in mei 2026. Aanleiding voor deze herziening was dat het maken de centrale examens steeds lastiger werd door de gedateerdheid van onderdelen van de syllabi. In september 2021 heeft het College voor Toetsen en Examens (CvTE) daarom een syllabuscommissie ingesteld om de syllabi voor havo en vwo te herzien. Het bleek dat de syllabi op veel punten verbetering nodig hadden. Als invoeringsjaar is daarom voor havo 2025 en voor vwo 2026 gekozen. Het cohort havo en vwo dat in september 2023 start in leerjaar 4 krijgt daarmee een centraal examen gebaseerd op de gewijzigde syllabi.

Inhoudelijke wijzigingen

In deze syllabi zijn in het onderdeel '**Domein A: Vaardigheden**' twee belangrijke wijzigingen doorgevoerd. Aandacht voor toekomstgericht denken krijgt een zichtbaardere plaats in de werkwijze 'Verschijnselen en gebieden vergelijken in tijd en ruimte'. Daarnaast is ervoor gekozen om de demografische indicatoren uit de sociaal-culturele dimensie te halen en als aparte dimensie te beschouwen. Dat betekent dat bij de werkwijze 'Verschijnselen en gebieden vanuit verschillende dimensies beschrijven en analyseren' voortaan vijf dimensies worden genoemd: natuur, economie, politiek, sociaal-cultureel en demografie.

Havo

Voor havo is in het onderdeel '**Domein B: Wereld**' het indelen van de wereld naar centrum-, semiperifere- en perifere gebieden niet meer alleen van toepassing op het niveau van het wereldsysteem, maar ook op lagere schaalniveaus. Verder is er in dit domein voor gekozen om de keuze voor de gebieden vrij te laten. Dit betekent dat Groot-Brittannië en India geen voorgeschreven regio's meer zijn. De politieke dimensie blijft voor havo beperkt tot enkele begrippen en enige aandacht voor de EU. Tot slot is de rol van China binnen de globaliseringsprocessen specifiek benoemd.

In het onderdeel '**Domein C: Aarde**' hebben de nieuwste inzichten rondom de theorie van de platentektoniek een plek gekregen. De processen slab pull en ridge push komen prominenter naar voren en de verouderde terminologie zoals breukgebergte, convectiestromen en schaal van Richter zijn vervangen door de terminologie die tegenwoordig binnen de aardwetenschappen wordt gebruikt.

In het onderdeel '**Domein D: Ontwikkelingsland (Brazilië)**' wordt van leerlingen verwacht dat ze stereotiepe beelden van Brazilië kritisch kunnen beoordelen en bijstellen aan de hand van het geografisch beeld. Door politieke veranderingen en polarisatie zijn er in Brazilië constante schommelingen in het sociaaleconomische beleid. Vanwege de veranderende rol van Brazilië binnen Zuid-Amerika en de wereld ligt er in dit domein minder nadruk op Brazilië als leidend land in Zuid-Amerika. De veranderingen in de landbouw en (daarmee samenhangende) ontbossing en aantasting van de leefomgeving van inheemse volken hebben een prominentere plaats gekregen.

In het onderdeel '**Domein E: Eigen leefomgeving**' krijgen het Deltaprogramma en de effecten van klimaatverandering een duidelijke plek. Het programma Ruimte voor de Rivier is afgerond en wordt nog wel genoemd maar niet meer behandeld. Het Deltaprogramma gaat niet alleen over wateroverlast maar ook over watertekorten. Daarnaast zijn in dit domein ruimtelijke, demografische, economische en ruimtelijke vraagstukken in stedelijke gebieden sterker gerelateerd aan die in landelijke gebieden.

Vwo

Voor vwo zijn in het onderdeel **'Domein B: Wereld'** de subdomeinen van het deel over het analyseren van mondialisering en tijdruimtecompressie in een nieuwe, meer logische volgorde geplaatst. Verder is het indelen van de wereld naar centrum-, semiperifere- en perifere gebieden niet meer alleen van toepassing op het niveau van het wereldsysteem, maar ook op lagere schaalniveaus. Daarnaast blijft politieke globalisering een vwo-onderwerp, met meer aandacht voor de specifieke actoren hierin. De geschiedenis van globalisering krijgt bij vwo een actueler vervolg, omdat sinds 2010 de globaliseringsprocessen minder vanzelfsprekend en minder eenduidig verlopen. De rol van China binnen de globaliseringsprocessen is specifiek benoemd.

In het onderdeel **'Domein C: Aarde'** hebben de nieuwste inzichten rondom de theorie van de platentektoniek een plek gekregen. De processen slab pull en ridge push komen prominenter naar voren en de verouderde terminologie zoals breukgebergte, convectiestromen en schaal van Richter zijn vervangen door de terminologie die tegenwoordig binnen de aardwetenschappen gebruikt wordt.

In het onderdeel **'Domein D: Gebieden (Zuid-Amerika)'** zijn de subdomeinen in een logischer volgorde geplaatst. De ontwikkelingsprocessen in Zuid-Amerika staan nu voor de geografische vergelijking tussen Zuid-Amerika en een andere ontwikkelingsregio in de wereld. Van leerlingen wordt verwacht dat ze stereotiepe beelden van Zuid-Amerika kritisch kunnen beoordelen en kunnen bijstellen aan de hand van het geografisch beeld. De veranderingen in de landbouw en (daarmee samenhangende) ontbossing en aantasting van de leefomgeving van inheemse volken hebben een prominentere plaats gekregen.

In het onderdeel **'Domein E: Eigen leefomgeving'** krijgen het Deltaprogramma en de effecten van klimaatverandering een duidelijke plek. Het programma Ruimte voor de Rivier is afgerond en wordt nog wel genoemd maar niet meer behandeld. Het Deltaprogramma gaat niet alleen over wateroverlast maar ook over watertekorten. Daarnaast zijn in dit domein ruimtelijke, demografische en economische en ruimtelijke vraagstukken in stedelijke gebieden sterker gerelateerd aan die in landelijke gebieden.

De Geo

Het geactualiseerde 'Domein B: Wereld' is terug te vinden in de katernen Arm en rijk (havo) en Globalisering (vwo) van De Geo voor de bovenbouw havo en vwo. In het katern *Systeem aarde* is zowel voor havo als voor vwo de herziene inhoud van 'Domein C: Aarde' opgenomen. Het aangepaste 'Domein D: Ontwikkelingsland (Brazilië)' wordt behandeld in het katern *Brazilië* (havo) en het geactualiseerde 'Domein D: Gebieden (Zuid-Amerika)' is terug te vinden in het katern *Zuid-Amerika* (vwo). In het katern *Wonen in Nederland* is zowel voor havo als voor vwo de herziene inhoud van 'E: Eigen leefomgeving' opgenomen.

Kijk voor meer informatie op [Examenblad.nl](https://www.examenblad.nl)